

POSTANOWIENIE

Dnia 5 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dawid Miąsik

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania K. S. Ł., K. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.
o objęcie ubezpieczeniem społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 5 kwietnia 2022 r.,
zażalenia odwołującej się K. S. Ł. na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 24 września 2021 r., sygn. akt III WSC (...),

- 1. odrzuca zażalenie w zakresie odnoszącym się do wniosku o przywrócenie terminu,**
- 2. oddala zażalenie w pozostałym zakresie,**
- 3. oddala wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 24 września 2021 r., III WSC (...), Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S. odrzucił wniosek o przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej oraz odrzucił skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) z dnia 29 października 2018 r., III AUa (...).

Sąd drugiej instancji wywiódł, że ubezpieczona w dniu 26 sierpnia 2021 r. w biurze obsługi interesanta Sądu Apelacyjnego w (...) złożyła wniosek o przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej w sprawie III AUa (...) i o przyjęcie załączonej skargi kasacyjnej do rozpoznania. W uzasadnieniu podniosła, że 23 sierpnia 2021 r. została powiadomiona przez pełnomocnika o doręczeniu mu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2021 r. oddalającego zażalenia na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 2 września 2020 r. w przedmiocie odrzucenia skargi kasacyjnej WSCU 12/20, a ponadto otrzymała od pełnomocnika informację o tym, że termin na złożenie skargi kasacyjnej upływał w dniu 5 lutego 2019 r., a nie 4 lutego 2019 r., w związku z czym nie można przypisać jej winy za uchybienie tego terminu, bowiem pozostawała w usprawiedliwionym przekonaniu, że data wskazana jej przez pełnomocnika jest datą prawidłową. Wyjaśniła też, że wniosek o przywrócenie terminu składa tak szybko, jak to możliwe, to jest już dzień po powiadomieniu przez pełnomocnika o wyżej powołanym postanowieniu Sądu Najwyższego, przy czym w okresie od 7 do 14 sierpnia 2021 r. i w okresie od 15 do 22 sierpnia 2021 r. przebywała na urlopie, kolejno w Saksonii i dalej nad Morzem [...]. Wyjaśniła, że nie sposób jej przypisać negatywnych konsekwencji omyłki pełnomocnika, powstałej na skutek nie tylko odebrania korespondencji przez osobę przez nią nieupoważnioną, ale i wskazania oraz opatrzenia przez nią odebranej korespondencji nieprawidłową datą. Nadto podkreśliła, że była uzależniona od inicjatywy adwokata, z uwagi na obowiązujący przymus adwokacki, nie sposób więc zarzucić, że nie dochowała należytej staranności wymaganej od osoby należycie dbającej o swoje interesy życiowe.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wniosek o przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej został skierowany do sądu po upływie terminu. W myśl art. 169 § 1 k.p.c. pismo z wnioskiem o przywrócenie terminu wnosi się do sądu, w którym czynność miała być dokonana, w ciągu tygodnia od czasu ustania przyczyny uchybienia terminu. Według art. 169 § 4 k.p.c. po upływie roku od uchybionego terminu, jego przywrócenie jest dopuszczalne tylko w wypadkach wyjątkowych.

Sąd Apelacyjny rozważył, że postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2021 r., III UZ 1/21- które w ocenie ubezpieczonej utrwaliło stan pierwotnej nieprawidłowości doręczenia odpisu wyroku Sądu Apelacyjnego z uzasadnieniem -

doręczono reprezentantowi pełnomocnika ubezpieczonej dnia 10 sierpnia 2021 r., zatem żaląca się do dnia 17 sierpnia 2021 r. powinna złożyć przedmiotowy wniosek o przywrócenie terminu, czego nie uczyniła. Wniosek jej jest zatem spóźniony. Sąd Apelacyjny zauważył, że ubezpieczona działa w przedmiotowej sprawie z profesjonalnym pełnomocnikiem. Nie ma więc znaczenia, kiedy uzyskała wiedzę o treści postanowienia Sądu Najwyższego. Nie jest także usprawiedliwieniem zaniechania pobyt ubezpieczonej w tym okresie na wczasach. Powinna ona tak zorganizować swój prywatny czas, jak też uregulować zasady współpracy z pełnomocnikiem, by wniosek o przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej złożyć w ciągu tygodnia od doręczenia postanowienia Sądu Najwyższego.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że od uchybienia terminu do złożenia skargi kasacyjnej, to jest 4 lutego 2019 r. upłynął już okres ponad dwuletni, zatem skarżąca w myśl art. 169 § 4 k.p.c. powinna wykazać, że zaistniał wyjątkowy wypadek uzasadniający przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej, czego nie uczyniła. W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie musiała ona oczekiwać na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2021 r., ponieważ kwestia uchybienia terminowi została podniesiona jako przyczyna odrzucenia skargi już przez Sąd Apelacyjny w postanowieniu z dnia 2 września 2019 r., a następnie w postanowieniu z dnia 2 września 2020 r. Ubezpieczona, należycie dbając o swój interes procesowy, działając zapobiegliwie, już wtedy mogła złożyć wniosek o przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej, skoro całe ponad dwuletnie postępowanie toczyło się wyłącznie w kwestii dochowania terminu do złożenia skargi kasacyjnej.

W zażaleniu na powyższe postanowienie wnioskodawczyni zarzuciła naruszenie art. 169 § 1 i 4 k.p.c., przez przyjęcie, że wniosek o przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej jest spóźniony, podczas gdy należyta ocena przedstawionych w jego uzasadnieniu twierdzeń prowadzić musiała do wniosku, że był on złożony w terminie. W uzasadnieniu żaląca się podniosła, że nie można zgodzić się z ustaleniami Sądu Apelacyjnego jakoby wniosek o przywrócenie terminu był spóźniony ponieważ już we wrześniu 2019 r. czy 2020 r. mogła ona złożyć wniosek o przywrócenie terminu. Wskazała, że takie stanowisko nie jest prawidłowe, bowiem w orzecznictwie wskazuje się, że zażalenie na postanowienie

o odrzuceniu skargi kasacyjnej jako spóźnionej oraz wniosek o przywrócenie terminu do złożenia takiej skargi są środkami wzajemnie się wykluczającymi, bowiem we wniosku o przywrócenie terminu strona przyznaje, że terminowi uchybiono a w zażaleniu okoliczność taka jest przez nią kwestionowana (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2013 r., II CZ 173/12). Tym samym art. 169 § 4 k.p.c. nie mógł mieć zastosowania w kontekście, o którym mowa w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia. Nie można zgodzić się także z ustaleniami Sądu Apelacyjnego jakoby ubezpieczona miała złożyć wniosek o przywrócenie terminu w okresie, w którym była nieobecna. Przyczyna ta w sposób obiektywny uniemożliwiła jej działanie w sprawie.

Mając powyższe na uwadze skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia przez jego uchylenie oraz uchylenie poprzedzającego go postanowienia o odrzuceniu wniosku o przywrócenie terminu i nadanie skardze kasacyjnej dalszego biegu.

W odpowiedzi na zażalenie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie w całości oraz o zasądzenie od skarżącej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych, a z ostrożności procesowej o nieobciążanie pozwanego kosztami postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zaskarżone postanowienie Sądu Apelacyjnego zawiera dwa rozstrzygnięcia, które są odrębnymi postanowieniami. Postanowienie odrzucające wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji nie podlega zaskarżeniu zażaleniem do Sądu Najwyższego. Zgodnie bowiem z art. 394¹ § 1 k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę kasacyjną oraz na postanowienie sądu drugiej lub pierwszej instancji odrzucające skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że postanowienia w przedmiocie odrzucenia lub oddalenia wniosku o przywrócenie

terminu do dokonania czynności procesowej nie są orzeczeniami kończącymi postępowanie w sprawie i nie podlegają samodzielnemu zaskarżeniu (por. uchwałę składu siedmiu Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r., III CZP 1/00, OSNC 2001 nr 1, poz. 1 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 października 2002 r., II CZ 109/02, LEX nr 75273; z dnia 21 marca 2013 r., II CZ 4/13, LEX nr 1341668; z dnia 19 listopada 2014 r., II CZ 74/14, LEX nr 1554581).

Sąd Najwyższy przyjmuje również, że - rozpoznając zażalenie na postanowienie Sądu drugiej instancji odrzucające skargę kasacyjną - na wniosek strony rozpoznaje również te postanowienia sądu drugiej instancji, które nie podlegały zaskarżeniu w drodze zażalenia, a miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy (art. 380 w związku z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.). Do takich postanowień należy postanowienie oddalające (odrzucające) wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej (por. postanowienie z dnia 14 kwietnia 2008 r., II PZ 4/08, LEX nr 470967).

Jeżeli w sprawie występuje zawodowy pełnomocnik, wspomniany wniosek powinien zostać sformułowany jednoznacznie, gdyż nie ma podstaw do przypisywania pismom wnoszonym przez profesjonalnego pełnomocnika treści wprost w tych pismach niewyrażonych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2014 r., I UZ 1/14, LEX nr 1467121 i orzecznictwo tam powołane, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2013 r., IV CZ 102/13, LEX nr 1430440; z dnia 10 stycznia 2014 r., I CZ 101/13, LEX nr 1415496; z dnia 4 grudnia 2013 r., II CZ 83/13, LEX nr 1418728; z dnia 30 października 2013 r., V CZ 48/13, LEX nr 1403918 oraz z dnia 24 września 2015 r., V CZ 49/15, LEX nr 1827144; z dnia 13 października 2020 r., II UZ 20/20, LEX nr 3277939). Przy braku takiego wniosku, przeprowadzenie wspomnianej kontroli nie jest natomiast dopuszczalne.

Z konstrukcji zażalenia sporządzonego przez pełnomocnika będącego adwokatem, jednoznacznie wynika, że tym środkiem odwoławczym zostało objęte postanowienie Sądu drugiej instancji w zakresie dotyczącym odrzucenia skargi kasacyjnej, ale nie zawarto w nim ani stosownego wniosku, o którym stanowi art. 380 k.p.c., ani nawet nie powołano się na ten przepis. Przywołane w uzasadnieniu zażalenia rozważania dotyczące okoliczności uzasadniających przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej nie mogą być zaś same w sobie

uznane za taki wniosek i wywołać określonego w art. 380 k.p.c. skutku, polegającego na zweryfikowaniu orzeczenia odnoszącego do przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej.

W sytuacji, w której skarżąca nie dała Sądowi Najwyższemu możliwości kontroli rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji dotyczącego wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, jej zażalenie jest zatem oczywiście bezzasadne i jako takie podlega odrzuceniu.

Nieuzasadnione jest także zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacji.

Stan faktyczny w sprawie nie budził wątpliwości. Pełnomocnik ubezpieczonej odebrał postanowienie Sądu Najwyższego w dniu 10 sierpnia 2021 r. Natomiast wniosek o przywrócenie terminu ubezpieczona złożyła 26 sierpnia 2021 r., czyli po upływie wymaganych art. 169 § 1 k.p.c. siedmiu dni do złożenia stosownego pisma. Skarżąca twierdzi, że uchybiła terminowi do złożenia wspomnianego środka zaskarżenia z uwagi na zaniedbania ustanowionego przez nią pełnomocnika. Tymczasem zgodnie, z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego w myśl art. 168 § 1 k.p.c. przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej może nastąpić tylko w razie, gdy strona nie dokonała czynności procesowej w terminie bez swojej winy. Przez stronę należy przy tym rozumieć także pełnomocnika strony (a także pracownika kancelaryjnego), a jego błąd procesowy obciąża stronę. Wniosku o przywrócenie terminu nie można opierać na tym, że to nie strona, a jej pełnomocnik zaniedbał dokonania czynności procesowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 30 maja 2007 r., II CSK 167/07; LEX nr 346193 oraz z dnia 12 marca 1999 r., I PKN 76/99 OSNAPiUS 2000 nr 11, poz. 431, a także Z. Wiśniewski: Uchybienie terminu przez pełnomocnika a prawo reprezentowanej strony do sądu. Wybrane problemy orzecznicze, Przegląd Sądowy 2010 nr 3, s. 45). Sąd Najwyższy przyjmuje także, że zgodnie z art. 118 k.p.c. ustanowienie adwokata z urzędu jest równoznaczne z udzieleniem pełnomocnictwa procesowego, a termin i sposób porozumienia się pełnomocnika ze stroną należy wyłącznie do nich, a nie do sądu (postanowienie z dnia 19 lutego 1998 r., II UZ 13/98, OSNAPiUS 1999 nr 4, poz. 149).

W związku z powyższym również przebywanie przez ubezpieczoną na wczasach nie ma znaczenia dla zachowania terminu do złożenia wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, skoro jest stroną reprezentowaną przez adwokata.

Z powyższych względów zażalenie w zakresie punktu pierwszego postanowienia podlegało odrzuceniu w oparciu o art. 398⁶ § 2 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. jako niedopuszczalne, a w zakresie punktu drugiego podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku art. 394¹ § 3 k.p.c.

Wniosek organu rentowego o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego podlega oddaleniu, bowiem odpowiedź na zażalenie nie dotyczyła zaskarżonego postanowienia. Przedmiotem zaskarżonego postanowienia było rozpoznanie wniosku o przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej, a nie zachowanie pierwotnego terminu do złożenia skargi kasacyjnej.